

103. *Crataegus monogyna* Jacq. — Głóg jednoszyjkowy

Element śródziemnomorsko-euroazjatycki (Oberdorfer, 1949, Pflanzensoziologische Excursionsflora). Zasięgiem swoim obejmuje niemal całą Europę, włącznie z Wyspami Brytyjskimi. Na północy sięga po południowo-zachodnią Norwegię i południową Szwecję, a na południu występuje jeszcze w północnej Afryce, na Sycylii, w Zachodniej Azji i na Kaukazie. Na wschodzie dochodzi do basenu środkowej i dolnej Wolgi. Rozpowszechniony jest na nizinach i w niższych położeniach górskich. Jego najwyższe stanowiska znane są: w Alpach — 1500 m n.p.m. (Hermann, 1956, Flora v. Nord- und Mitteleuropa) i w Turcji — do 2000 m (Browicz, 1972, in Flora of Turkey, 4).

Mapę występowania tego gatunku podali w ostatnich latach H. Meusel, E. Jäger, E. Weinert (1965, Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora).

W Europie *C. monogyna* jest częstym gatunkiem świetlistych i ciepłych lasów liściastych, jedno- lub wielogatunkowych. Rośnie także w ciepłolubnych zaroślach, na zboczach jarów, wąwozów i dolin rzecznych, oraz na brzegach lasów. Jako roślina pionierska pojawia się w zaroślach śródpolnych. Jest mniej wymagający w stosunku do warunków glebowych i klimatycznych niż *C. oxyacantha*. Zazwyczaj występuje na mineralnych glebach gliniastych z dużą zawartością wapnia, ale również dobrze rośnie na płytkich glebach naskalnych. Uważany jest za gatunek charakterystyczny dla klasy *Querceto-Fagetea* (Oberdorfer, l. c.).

C. monogyna występuje w całej Polsce, na niżu i w niższych położeniach górskich, przeważnie w niewielkich skupieniach lub pojedynczo. Jego stanowiska są rozproszone, lecz najczęściej zlokalizowane w dolinach rzek. Głóg jednoszyjkowy rośnie u nas przede wszystkim w ciepłolubnych zaroślach, rzadziej w świetlistych mieszanych lasach liściastych. Znaleźć go można także wśród pól uprawnych, przy drogach lub przy torach kolejowych. Często używany jest na żywopłoty i łatwo dziczeje. Jego pionowe rozmieszczenie jest jeszcze mało poznane a najwyższe stanowiska można wymienić z: Gorców — na Lubaniu, 1120 m n.p.m. (Kornasiowie, 1951, in sched.), z Działów Orawskich — Podszkle w pow. Nowy Targ — 805 m n.p.m. (Guzikowie, 1965, in sched.), z Pienin — przy starej drodze z Krościenka do Szczawnicy, około 660 m (Jakuszczyński, 1968, in sched.) i z okolicy Muszyny — około 520 m (Jakuszczyński, 1968 in sched.).

O występowaniu *C. monogyna* w Polsce pisali ogólnie W. Szafer (1923, Acta Soc. Bot. Pol. 1,4) i R. Kobandza (1955, Flora Polska, 7), ale mapa jego rozmieszczenia nie była dotąd opracowana*).

This species is a Mediterraneo — euroasiatic element (Oberdorfer, 1949, Pflanzensoziologische Excursionsflora). With its range it covers almost the whole of Europe, including the British Isles. In the north it reaches south-western Norway and southern Sweden; and in the south it occurs also in northern Africa, in Sicily, in Western Asia and in the Caucasus. In the east it reaches the basin of central and lower Volga. It is common in the lowlands and in lower mountain reaches. The most elevated stands are known

*) Dane z literatury o stanowiskach głogów nie mogą być niestety wykorzystane w sporządzeniu punktowej mapy. Okazuje się bowiem, że wartość tych danych jest więcej niż problematyczna, a to w związku ze sprzecznymi poglądami na systematykę poszczególnych gatunków i ich błędne określanie. Biorąc to pod uwagę oparto się tylko i wyłącznie na przeznaczonych i oznaczonych osobiście materiałach zielnikowych.

from the Alps at 1500 m altitude (Hermann, 1956, Flora v. Nord- und Mitteleuropa) and from Turkey — up to 2000 m (Browicz, 1972, in Flora of Turkey, 4).

The map of distribution of this species has been given in recent years by H. Meusel, E. Jäger and E. Weinert (1965, Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora).

In Europe *C. monogyna* is frequently a species from sparse and warm deciduous forests, both monospecific and mixed. It will also grow in thermophilous thickets, on slopes of gorges, ravines and river valleys and on forest edges. As a pioneer species it can also appear in fields. It is less demanding on soil and climatic conditions than *C. oxyacantha*. Usually it occurs on mineral clay soils with a considerable lime content, however it will also grow well on shallow soils on a rocky substratum. It is considered to be a characteristic species for the class *Querceto-Fagetea* (Oberdorfer, l. c.).

C. monogyna can be found throughout Poland, in the lowlands and in the lower reaches of the mountains, usually as small groups or singly. Its stands are scattered, but are most commonly localized in the valleys of the rivers. Hawthorn grows primarily in thermophilous thickets, more rarely in sparse mixed deciduous forests. It can also be found in the fields, along roads and near railway tracks. It is frequently used for hedgerows and readily turns wild. Its vertical distribution has been little studied. The most elevated stands have been reported from the Gorce, on the Lubań Mts., at 1120 m (Kornasiowie, 1951, *in sched.*), from Dział Orawski in Podszkle in Nowy Targ county at 805 m (Guzikowie, 1965, *in sched.*), from the Pieniny Mts. — near an old road from Krościenko to Szczawnica, at about 660 m (Jakuszczyński, 1968, *in sched.*) and from the region of Muszyna at 520 m (Jakuszczyński, 1968, *in sched.*).

About the occurrence of *C. monogyna* in Poland written accounts have been published by W. Szafer (1923, Acta Soc. Bot. Pol. 1,4) and by R. Kobendza (1955, Flora Polska, 7), however a map of its distribution has not been published so far*).

Средиземноморско-евразийский элемент (Oberdorfer, 1949, Pflanzensoziologische Exursionsflora). Своим ареалом охватывает почти всю Европу, включая Британские острова. На севере доходит до юго-западной Норвегии и южной Швеции, на юге — Северной Африки, Сицилии, Западной Азии и Кавказа. На востоке распространён до бассейна Средней и Нижней Волги. Произрастает на низменностях и на нижних ярусах гор. Самые высокие известные местонахождения: 1500 м в Альпах (Hermann, 1956, Flora v. Nord- und Mitteleuropa) и 2000 м в Турции (Browicz, 1972, in Flora of Turkey, 4). Карта распространения вида составлена недавно (Meusel, Jäger, Weinert, 1965, Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora).

В Европе *C. monogyna* является видом, часто встречающимся в осветлённых и тёплых лиственных лесах — одновидовых или смешанных. Растёт также в термофитных кустарниках, на склонах оврагов, ущелий и речных террас, а также на лесных опушках. Как пионерное растение встречается на межах. Менее требователен к почвенным и климатическим условиям, чем *C. oxyacantha*. Обычно растёт на глинистых почвах с большим содержанием извести, но также хорошо чувствует себя на неглубоких почвах, покрывающих скалы. Считается характерным видом для класса *Querceto-Fagetea* (Oberdorfer, l. c.).

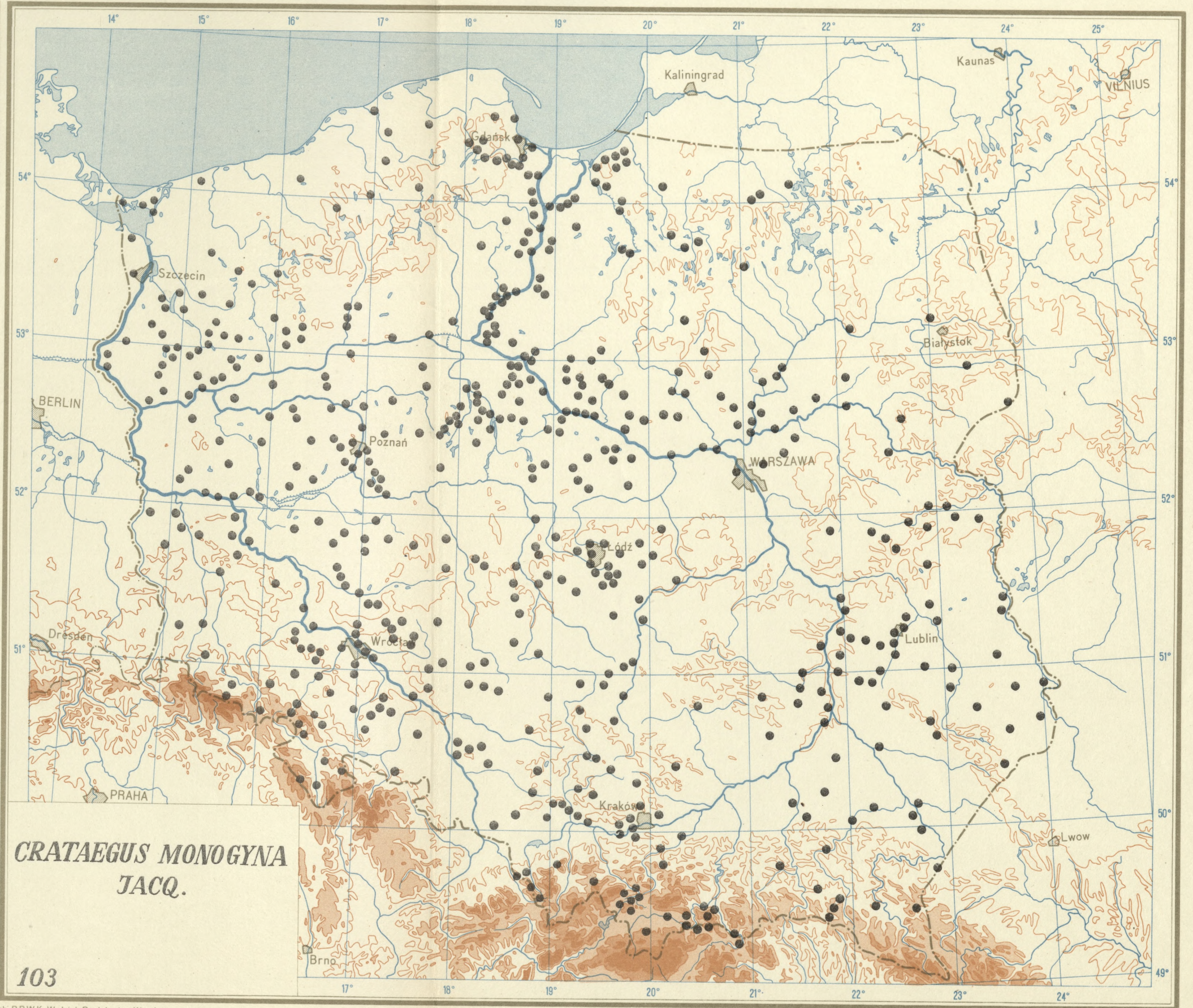
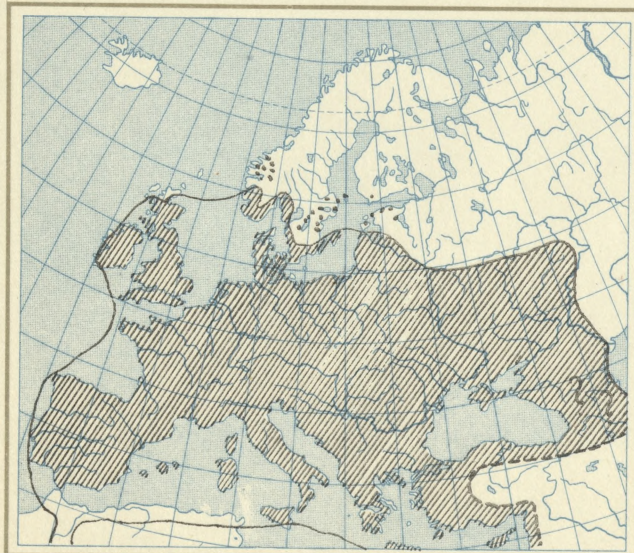
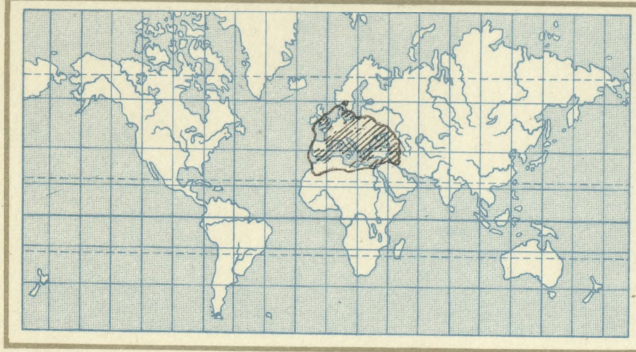
Вид распространён по всей Польше, на низменностях и на нижних ярусах гор, преимущественно в небольших группах или единично. Местонахождения его рассеяны, но чаще всего приурочены к долинам рек. Растёт у нас преимущественно в термофитных зарослях кустарников, реже — в осветлённых смешанных лиственных лесах. Найти его можно также на межах, у дорог, вдоль железнодорожных линий. Часто используется для создания живых изгородей и легко дичает. Его вертикальное распространение изучено ещё плохо. Наиболее высокие известные местонахождения: 1120 м над ур. м. на Горце — Любань (Кор-

*) Data from literature concerning the stands of hawthorns cannot unfortunately be made use of in the preparation of a point map. The value of such records is very doubtful, because of the existence of diverse views concerning the systematic value of individual species and as a result of their erroneous identification. For this reason use was made exclusively of herbarium materials that have been seen and personally identified.

nasiowie, 1951, *in sched.*), 805 м на Оравских Дзялах — Подшкле в повяте Новы-Тарг (Guzikowie, 1965, *in sched.*), 660 м на Пенинах — у старой дороги из Кросьценка до Щавницы (Jakuszewscy, 1968, *in sched.*) и 520 м из окрестностей Мушины (Jakuszewski, 1968, *in sched.*).

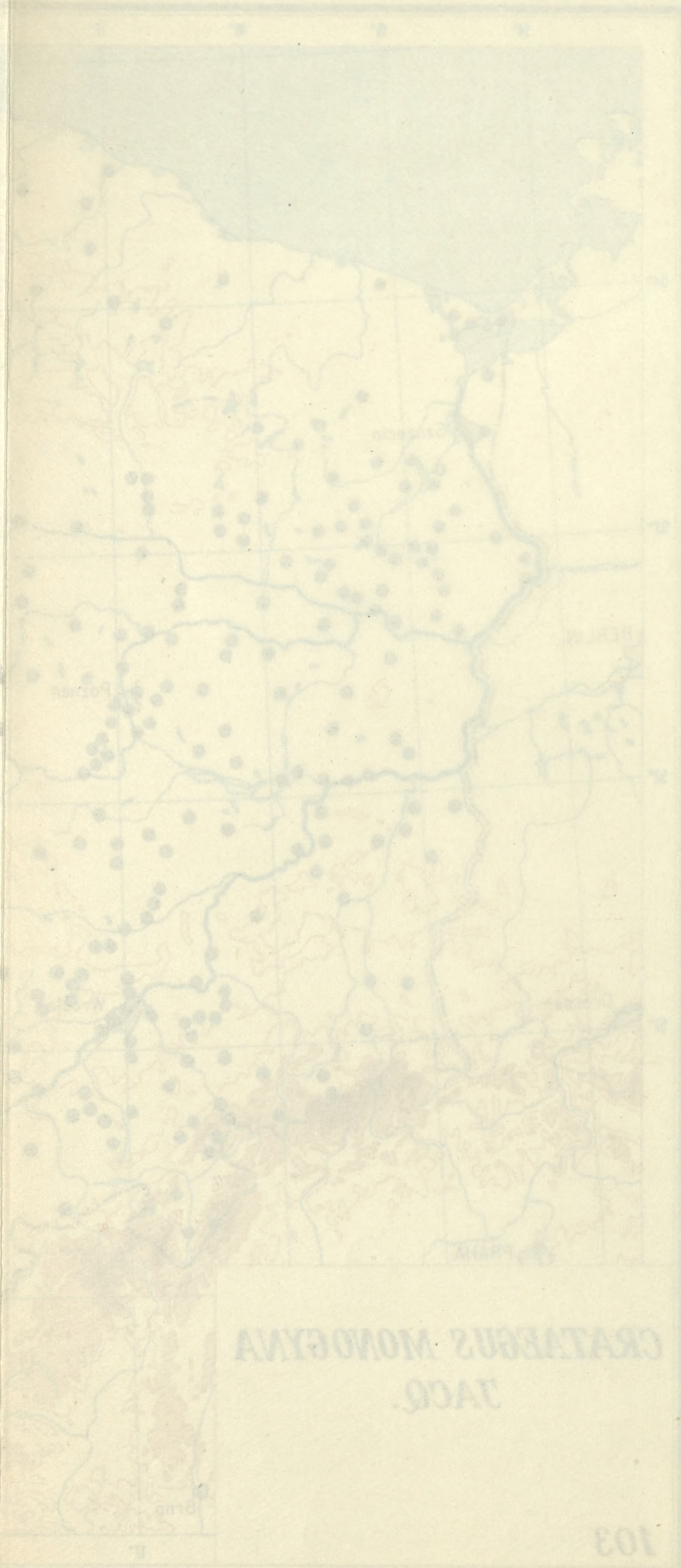
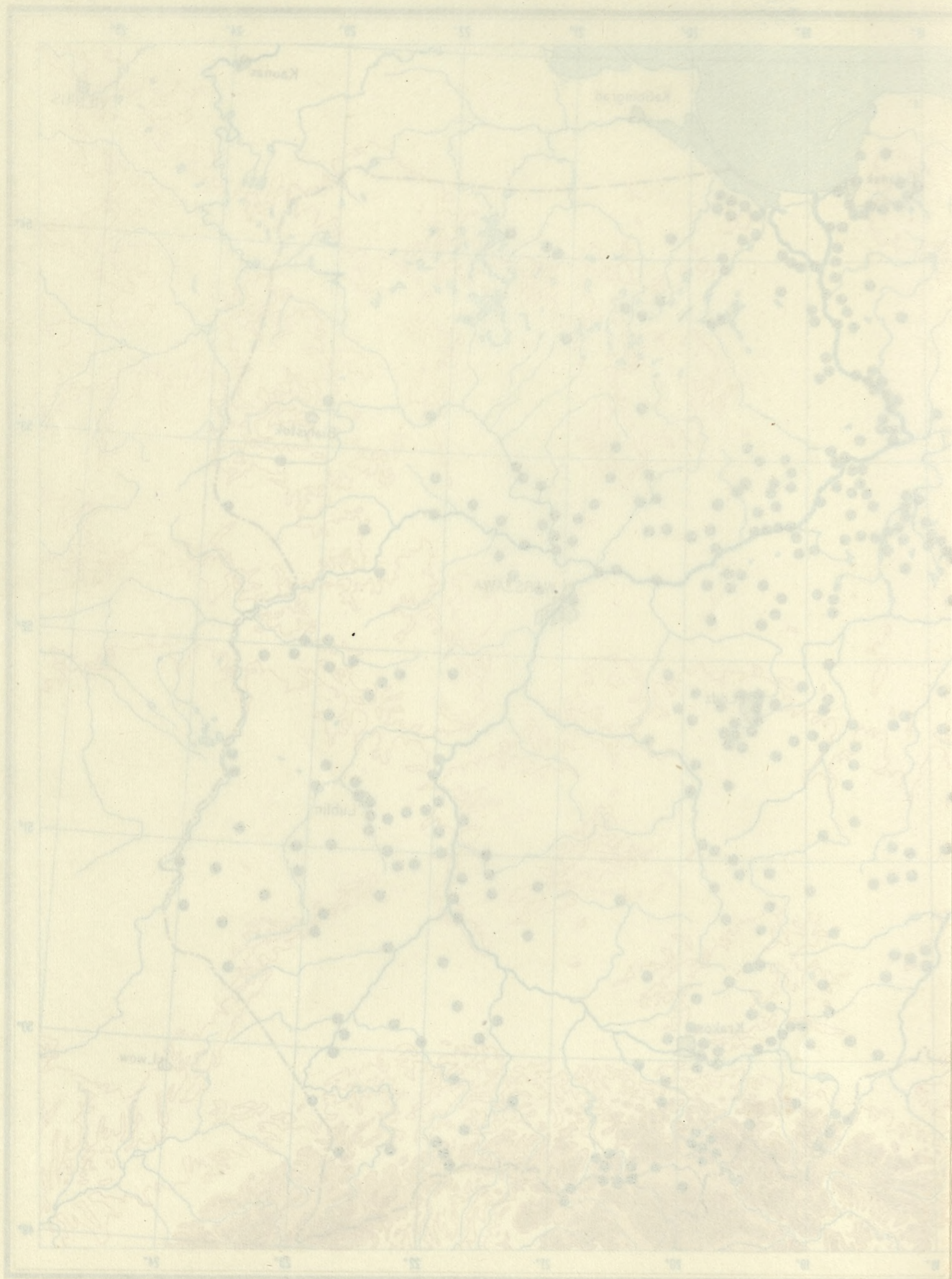
О распространении *C. monogyna* в Польше в общей форме уже писали (Szafer, 1923, Acta Soc. Bot. Pol., 1,4; Kobendza, 1955, Flora Polska, 7), но карта ареала до сих пор не была составлена*).

*) Литературные данные о распространении боярышников не могут быть, к сожалению, использованы при составлении точечной карты ареала. Дело в том, что ценность этих данных более, чем проблематична, из-за противоречивых взглядов на систематику отдельных видов и ошибок при их определении. Учитывая это обстоятельство, составитель карты основывался только на лично им просмотренных и определенных гербарных материалах.

CRATAEGUS MONOGYNA
JACQ.

103

CRATÆGUS MONGOLICA
JACO

103

